

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การปฏิบัติตามวินัยของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมือง
พระประแดง ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด และ ทฤษฎี จากเอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยได้
สรุปสาระสำคัญ ตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย และนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวินัยของนักเรียน

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานวินัยนักเรียน

๒.๒.๑ ความหมายของการความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียน

๒.๒.๒ ความหมายของการดำเนินงานวินัยนักเรียน

๒.๒.๓ ความหมายของวินัย

๒.๒.๔ ประเภทของวินัย

๒.๒.๕ ความหมายของวินัยนักเรียน

๒.๒.๖ ความสำคัญของวินัย

๒.๒.๗ สาเหตุของการขาดวินัย

๒.๒.๘ การเสริมสร้างวินัยนักเรียน

๒.๒.๙ คุณค่าและประโยชน์ของความมีวินัย

๒.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับวินัย

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวินัยของนักเรียน

พุลสุข กิจรัตน์^๑ ได้ให้ความหมายของคำว่า “วินัย” ว่าเป็นคำที่เชื่อมโยงกับความรู้สึกลึก
และนอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงปรัชญาของวินัย ดังนี้

^๑พุลสุข กิจรัตน์, การสร้างวินัยในชั้นปฐมวัย, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ, พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๗.

๑. ครูที่เชื่อว่าจุดหมายสำคัญของการศึกษาปฐมวัย คือ การช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกต่อตนเองในทางที่ดี ก็จะสามารถแก้ปัญหาพฤติกรรมฝ่าฝืนระเบียบในชั้นโดยไม่ต้องลงโทษรุนแรงถึงอย่างไรก็ต้องหาทางให้ยุติพฤติกรรมดังกล่าว เพราะเด็กที่ฝ่าฝืนระเบียบและอยากแกล้งผู้อื่นนั้นย่อมไม่มีความรู้สึกต่อตนเองในทางดีนี้ได้

๒. ครูที่เชื่อมั่นในเกียรติภูมิแห่งความเป็นมนุษย์จะส่งเสริมความสามารถของเด็กแต่ละคน และหาวิถีทางที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ดีให้เป็นกิจกรรมที่ยอมรับได้

๓. ครูที่เชื่อว่าเป้าหมายหลักของการศึกษาปฐมวัย คือ การช่วยให้เด็ก “สนใจใฝ่เรียนรู้” จะพยายามสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก โดยอาศัยความสนใจ ใคร่รู้โดยธรรมชาติของเด็กเป็นเครื่องมือ เมื่อเด็กล่วงล้ำระเบียบในชั้นเรียน ครูจะช่วยให้เขาเห็นความสำคัญของการทำตามระเบียบและตามลำดับ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้เป็นไปโดยความสนุกสนานและร่วมมือกันที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ความเชื่อมั่นต่อปรัชญาใดๆ จะเกิดขึ้นในใจของบุคคล แต่กระนั้นประสบการณ์ ของกลุ่มก็อาจนำมาส่งเสริมการสร้างปรัชญาของวินัยได้

เชาว์ มณีวงษ์^๑ ได้กล่าวถึง สาเหตุของการขาดวินัยของนักเรียน ดังนี้

๑. สาเหตุมาจากที่บ้าน

๑) ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในบ้านและครอบครัวหละหลวม ขาดความอบอุ่น พ่อแม่ทะเลาะกัน พ่อแม่ยากจน ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลลูก

๒) จำนวนสมาชิกในครอบครัว ถ้าน้อยเกินไปเด็กก็จะว้าเหว่ ถ้ามักเกินไปก็จะไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร

๓) สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความยากจน

๔) ความเข้มงวดหรือหย่อนยานมากเกินไปของผู้ปกครอง เด็กขาดการแนะนำที่ดี

๕) สภาพแวดล้อมทางบ้านไม่เหมาะสม เช่น แออัด สกปรก

๒. สาเหตุจากครู

๑) ครูไม่ได้ให้ความรัก ความอบอุ่น ความจริงใจต่อเด็ก ไม่เข้าใจหรือพยายามที่จะเข้าใจเด็ก

๒) ความเข้มงวดกดขี่ของครูมากเกินไปจนเด็กไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้

^๑เชาว์ มณีวงษ์, การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : อักษรการพิมพ์, ๒๕๓๒), หน้า ๑๔๐-๑๔๒.

๓. สาเหตุจากการบริหารโรงเรียนปล่อยมากเกินไปจนเด็กเคยชินที่จะปฏิบัติอย่างใดก็ได้

๔. สาเหตุจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีความเจริญก้าวหน้า ไปอย่างรวดเร็ว ความผันแปรและความเปลี่ยนแปลงของอารยธรรม วัฒนธรรม เป็นไปอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะ สื่อมวลชนต่างๆ ล้วนมีบทบาทและอิทธิพลเหนือจิตใจเยาวชนมาก

๕. สาเหตุจากความไม่ร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ผู้ปกครองมักโยนภาระการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้กับโรงเรียนแต่เพียงผู้เดียว เมื่อเกิดการผิดพลาดขึ้นก็จะโยนความผิดให้กับโรงเรียน

ปฐิมา พุนทรัพย์^๐ ได้กล่าวถึง สาเหตุที่ก่อให้เกิด พฤติกรรมกระทำผิดวินัย ที่พอสรุปได้ดังนี้

๑. สาเหตุมาจากความบกพร่องของเด็ก

๑) ความบกพร่องทางด้านร่างกาย

๒) ความบกพร่องทางด้านสติปัญญา

๓) ขาดการตอบสนองความต้องการทางด้านสังคมและอารมณ์

๒. สาเหตุเนื่องมาจากความบกพร่องของครู

๑) เกิดจากความบกพร่องทางบุคลิกภาพของครู

๒) เจตคติของครูที่มีต่อเด็ก

๓) การหาเสียงและความรักจากเด็ก

๔) ปัญหาส่วนตัวและลักษณะส่วนตัวของครู

๓. สาเหตุเนื่องมาจากการบริหารงานภายในโรงเรียน

๑) การเคร่งครัดมากเกินไปของโรงเรียน

๒) การจัดระบบการเรียนการสอน

๔. สาเหตุเนื่องมาจากกลุ่มเพื่อน ถ้าอยู่ในกลุ่มของเพื่อนเกร โดยฝ่าฝืนระเบียบวินัย อยู่เสมอๆ ก็อาจถูกชักจูงให้ละเมิดวินัยของโรงเรียนไปด้วย

๕. สาเหตุจากสภาพแวดล้อมอื่นๆ ของเด็กสาเหตุต่างๆ ที่กล่าวมา มีความเกี่ยวข้องกับทั้งโรงเรียน บ้าน และชุมชน ดังนั้นโรงเรียนย่อมไม่สามารถแก้ปัญหาได้เสมอไป เพราะอาจจะมีสาเหตุมาจากที่อื่นและมาแสดงออกที่โรงเรียนก็ว่าได้ ดังนั้นทางที่จะแก้ไขได้ต้องค้นหาสาเหตุให้

^๐ปฐิมา พุนทรัพย์, การเสริมสร้างวินัยนักเรียน : เอกสารประกอบการสัมมนา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๕-๑๐.

พบแล้วแก้ไขให้ตรงจุดการสร้างระเบียบวินัยและการออกกฎระเบียบข้อบังคับ ที่โรงเรียนควรจะให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างระเบียบวินัยและออกกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนกับครู โดยมีการวางแผนร่วมกัน ครูต้องมีบทบาทสำคัญทั้งในการเป็นผู้นำที่ดีและถือว่าระเบียบวินัยต้องเป็น เรื่องที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติ ตามด้วยความเต็มใจเพราะนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของผู้สร้างระเบียบ วินัยขึ้น นอกจากนี้ ถ้าทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกับนักเรียนในการสร้างวินัยแล้ว ก็จะไม่ก่อให้เกิด พฤติกรรมการกระทำผิดวินัยได้

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานวินัยนักเรียน

๒.๒.๑ ความหมายของการดำเนินงานวินัยนักเรียน

ในการปลูกฝังให้นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาของโรงเรียน ให้เป็นผู้มี วินัยในตนเองนั้น นอกจากบิดา มารดา และผู้ปกครองจะต้องอบรมเลี้ยงดู ฝึกบุตรหลานให้สามารถ ควบคุมตนเอง ประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับของตนเอง และของสังคม ที่มีความสอดคล้องกัน โดยเริ่มจากการควบคุมในระยะแรก และค่อยๆ ใจ ปลูกฝังให้ ยึดมั่นอยู่ใน จิตสำนึก โดยไม่ต้องถูกควบคุมโดยคนอื่นจากที่บ้าน และที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งก็คือ การฝึกฝนให้ นักเรียนประ พฤติปฏิบัติตนในขณะที่ใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน ซึ่งเป็นการควบคุมที่แตกต่างจากที่บ้าน ทั้งกฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผนและข้อบังคับต่างๆ เพื่อเป็นการเชื่อมต่อจากที่บ้านให้เกิดพัฒนาการ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นสมาชิกที่ดี และทรงคุณค่าของสังคมต่อไป ดังนั้น การดำเนินงานวินัย นักเรียนหมายถึง การบริหาร การจัดการ การส่งเสริมความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในกฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้น เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี

๒.๒.๒ ความหมายของความเห็นของบุคลากรในโรงเรียน

ความคิดเห็นบุคลากรในโรงเรียน หมายถึง ความคิดเห็นของ ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และ ผู้สนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการ หรือปฏิบัติงาน เกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ การบริหารการศึกษา และปฏิบัติงานอื่น ในหน่วยงานการศึกษา

๒.๒.๓ ความหมายของวินัย

คำว่า “วินัย” มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Discipline” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒^๐ วินัย หมายถึง ระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติ ซึ่งระเบียบหรือแบบแผนในความหมายของวินัยนั้นไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปของกฎเกณฑ์ที่มีบทกำหนดโทษ หากไม่ปฏิบัติตามแต่อาจเป็นแบบแผนหรือธรรมเนียมปฏิบัติสืบๆ กันมานอกจากนั้น วินัยก็ไม่ได้จำเพาะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างที่คนทั่วไปมักคุ้นเคยหรือเข้าใจกัน เช่น วินัยจราจร วินัยของทหารวินัยในโรงเรียน ฯลฯ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช^๑ ได้ให้ความหมายว่า ระเบียบวินัยหมายถึง การประพฤติได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา และเป็นไปตามเงื่อนไข กฎเกณฑ์ กติกา

พนัส หันนาคินทร์ และคณะ^{*} กล่าวว่า วินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กติกา และกฎหมาย ตามที่สังคมวางไว้ หรือกลุ่มได้ตกลงอันจะนำมาซึ่งความสุข ความเจริญก้าวหน้า มั่นคง และความปลอดภัย

สมบุรณ์ สิงห์คำป้อง^๑ สรุปความหมายของวินัยไว้ว่า วินัย หมายถึงคุณธรรมที่อยู่ในใจของบุคคล ที่สามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตาม กฎหมายและระเบียบแบบแผนตามที่สังคมกำหนดไว้โดยไม่ถือว่าเป็นการบังคับให้กระทำ

จากความหมายของวินัยพอสรุปได้ว่า วินัย หมายถึง ข้อกำหนดที่ในการประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับของสังคมสำหรับควบคุมคนในสังคมที่ต้องประพฤติปฏิบัติตามเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

^๐ราชบัณฑิตยสถาน , ความหมายของวินัยและวินัยในตนเอง , (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๒), หน้า ๗๔๔.

^๑มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช , ระเบียบวินัย, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช , ๒๕๓๕), หน้า ๗๕๕.

^{*}พนัส หันนาคินทร์ และคณะ, สร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : แม็ค, ๒๕๔๒), หน้า ๑๘.

^๑สมบุรณ์ สิงห์คำป้อง, “ศึกษาปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดกองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ”, รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

๒.๒.๔ ประเภทของวินัย

สุรางค์ จันทรเฒ^๖ ได้กล่าวถึงประเภทของวินัย พอสรุปได้ว่า วินัย มี ๒ ประเภท ได้แก่

๑. วินัยในตนเอง (Self-Discipline) หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการควบคุมตนเอง โดยตนเป็นผู้แนะนำตนเองให้ประพฤติไปตามแนวทางที่เลือกที่ดี

๒. วินัยส่วนรวม หรือ วินัยสำหรับหมู่คณะ (External Authority Discipline) หมายถึง การใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือ กฎเกณฑ์เพื่อเป็นเครื่องมือรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสงบสุขในสังคม วินัยส่วนรวมนี้จะต้องตั้งกฎเกณฑ์เป็นแนวทางกลาง ๆ ให้ทุกคนสามารถปฏิบัติได้

พนัส หันนาคินทร์^๗ ได้จัดแบ่งประเภทวินัยไว้ ๓ ประเภทคือ

๑. วินัยเยี่ยงขาดแบบทหาร คือ การใช้ความกลัวเป็นเครื่องมือ นักเรียนทำดีเพราะกลัวโดนลงโทษ วินัยชนิดนี้ ตรงกับสุภาษิตว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” ซึ่งเมื่อนักเรียนทำดีจนเป็นนิสัยแล้วต่อไปภายหน้าจะติดนิสัยไม่ทำชั่ว แต่ก็มีผู้ไม่เห็นด้วยอ้างว่าผิดหลักประชาธิปไตย

๒. วินัยแบบดำเนินการให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน แนวคิดนี้ถือว่าเมื่อนักเรียนได้ทำสิ่งที่ตนสนใจแล้วปัญหาเรื่องวินัยก็จะไม่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่โรงเรียนจะใช้เพื่อแก้ปัญหาทางวินัยของนักเรียน

๓. วินัยที่เกิดจากความรับผิดชอบและเกียรติของตน มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนมีความประพฤติดี โดยพยายามสร้างให้นักเรียนนับถือในเกียรติของตนและรู้จักรับผิดชอบต่อการรักษาเกียรตินั้น

ประอม แสงสว่าง^๘ ได้กล่าวถึงประเภทของวินัยได้สอดคล้องกันว่า หากจะแบ่งประเภทของวินัย โดยยึดเอาผู้ประพฤติดตามวินัยเป็นสำคัญ แบ่งได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

๑. วินัยสำหรับตนเอง คือ กระบวนการหรือวิธีการควบคุมพฤติกรรมของตนเองโดยตนเป็นผู้แนะนำตนเองให้ประพฤติตามแนวทางที่เลือกที่ดี วินัยประเภทนี้เป็นวินัยที่เราสร้างขึ้น

^๖สุรางค์ จันทรเฒ, จิตวิทยาการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, ๒๕๑๘), หน้า ๓๔.

^๗พนัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔), หน้า ๔๕.

^๘ประอม แสงสว่าง, เอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหารเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : ประยูรวงศ์, ๒๕๒๔), หน้า ๑๘.

เองและตัวเราเองเป็นคนปฏิบัติตามข้อบังคับนั้น ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้พฤติกรรมของคนเราคำนึงไปตามทางที่เรามุ่งหมายไว้ วินัยสำหรับตนเองนี้ เป็นวินัยชั้นเลิศที่ทุกคนควรสร้างขึ้นสำหรับบังคับพฤติกรรมของตนเอง การสร้างวินัยสำหรับบังคับตนเองนั้นทำได้หลายอย่าง เช่น

๑) สร้างวินัยในการนอน การตื่น การดูแลสุขภาพ การออกกำลังกาย การทำงาน และการพักผ่อนให้ได้สัดส่วน ที่เหมาะสมในแต่ละวัน

๒) สร้างวินัยทำในสิ่งที่ดีบางอย่างแต่ละวันสิ่งที่เราคิดว่าเป็นความชั่วแม้จะขัดกับความนิยมในสังคมเช่น การบังคับตัวเองให้เป็นคนประหยัด ไม่สูบบุหรี่และดื่มเหล้า

๒. วินัยสำหรับหมู่คณะ คือ การใช้ระเบียบข้อบังคับเป็นเครื่องมือในการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้สมาชิกทุกคนในหมู่นั้นปฏิบัติตามหรือควบคุมพฤติกรรมของหมู่นั้นนั้นให้บรรลุเป้าหมายตามที่หมู่คณะได้ตั้งเอาไว้ เช่น วินัยในสถานศึกษา วินัยทหารวินัยตำรวจวินัยของสงฆ์ วินัยข้าราชการพลเรือนและวินัยครู เป็นต้น วินัยของแต่ละหมู่แต่ละคณะย่อมแตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายของหมู่นั้น ๆ ถึงอย่างไรก็ตามวินัยของหมู่นี้จะต้องคำนึงถึงความอยู่ร่วมกันอย่างประชาธิปไตยเป็นสำคัญ คือมี

๑) สามัคคีธรรม

๒) การละธรรม

๓) ปัญญาธรรม

ธิดิมา จักรเพชร^{๐๐} แบ่งวินัยออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. วินัยในตนเอง (Self-Discipline) หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่ปฏิบัติเพื่อควบคุมตนเอง ให้ปฏิบัติตาม ถ้านักเรียนมีวินัยในตนเองแล้วก็จะลดปัญหาในด้านการปกครองนักเรียนได้เป็นอย่างมาก โรงเรียนไม่จำเป็นต้องออกกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ การควบคุมให้มากมาย และการปกครองก็จะสะดวกสบาย รู้จักความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ

๒. วินัยเพื่อส่วนรวม หรือ วินัยสำหรับหมู่คณะ (External Authority Discipline) หมายถึง วินัยที่ออกมาจากอำนาจภายนอก เพื่อบังคับให้ส่วนรวมปฏิบัติตามให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้น วินัยส่วนรวมนี้จะต้องตั้งกฎเกณฑ์เป็นแนวทางกลาง ๆ ให้ทุกคนสามารถปฏิบัติได้เช่น วินัยในการแต่งกาย วินัยความสะอาด วินัยในเรื่องการทำความเคารพ ซึ่งมีข้อดี คือ

^{๐๐} ธิดิมา จักรเพชร, “ผลของชุดการแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ”, *ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.*, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๕.

๑) สามารถรักษาความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันให้อยู่ในระดับดีและควรส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น

๒) รู้จักดำเนินงานได้ผลแก่ส่วนรวม

๓) สามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการและข้อตกลงของสังคม

๔) สามารถดำเนินงานในหมู่คณะ โดยมีคณะดำเนินงานซึ่งคณะกรรมการจะต้องเป็นผู้มีวินัยที่ดี จึงจะทำให้งานของหมู่คณะได้สำเร็จ

สรุปได้ว่า วินัยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักควบคุมอารมณ์และความประพฤติของตนเอง ให้อยู่ภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสังคมที่กำหนดไว้

๒. วินัยทางสังคม หมายถึง การปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสังคมเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยที่ทุกคนสามารถปฏิบัติได้ เพื่อความสงบสุขของสังคมส่วนรวม

๓. พฤติกรรมของผู้มีวินัยและความสำคัญในการสร้างระเบียบวินัยในสังคมปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีกฎระเบียบเพื่อควบคุมความประพฤติของสมาชิก กในสังคม กฎหมายเป็นเครื่องหมายรองรับสิทธิเสรีภาพของบุคคลแต่ละคน ในขณะที่เดียวกันกฎหมายก็เป็นเครื่องกำจัดการเอาเปรียบระหว่างคนที่ความสามารถสูงกว่าตนคนที่มีความสามารถน้อยกว่าไปในตัว เช่นเดียวกันในโรงเรียน ระเบียบก็มีความสำคัญ และมีความจำเป็นในการควบคุมความประพฤติของนักเรียนเพื่อความเป็นระเบียบและความเรียบร้อยของสังคมโรงเรียน

๒.๒.๕ ความหมายของวินัยนักเรียน

วินัยนักเรียน^{๐๐} (Student discipline) หมายถึง ความประพฤติของนักเรียนโดยนักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งหรือระเบียบข้อบังคับของทางโรงเรียน นอกจากนี้ยังรวมถึงการให้นักเรียนรู้จักควบคุมตนเอง เห็นพ้องกันกับข้อบังคับที่กำหนดให้ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย อันจะนำมาซึ่งความเสมอภาคและเกิดความสันติสุขแก่สมาชิกในโรงเรียน

สนอง เครือมาก^{๐๐} ได้ให้ความหมายของวินัยนักเรียน หมายถึง ระเบียบหรือข้อบังคับที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของนักเรียน อันจะก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความเสมอภาคแก่นักเรียนโดยเน้นการควบคุมตนเองเป็นสำคัญ

^{๐๐} ภิญ โยธรร, การบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), มหาสารคาม, มหาวิทยาลัย, หลักการบริหารและการบริหารสถานศึกษา, (มหาสารคาม : อภิชาดิการพิมพ์, ม.ป.ป. ๒๕๒๖), หน้า ๗๓.

^{๐๐} สอนง เครือมาก, คู่มือสอบสอบปฏิบัติการ, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท, ๒๕๓๖, หน้า ๑๕๐.

ดังนั้น ความหมายของวินัยนักเรียน จึงสรุปได้ว่าหมายถึง กฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับ หลักคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔ และเมื่อนักเรียนปฏิบัติร่วมกันแล้ว จะนำมาซึ่งความสันติสุขของโรงเรียนของชุมชน และสังคมโดยรวม

๒.๒. ๖ ความสำคัญของวินัย

วินัยเป็นข้อปฏิบัติที่ใช้ควบคุมความประพฤติคน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ ในสังคม ดังนั้น วินัยจึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งมีนัยการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของวินัยไว้ ดังนี้คือ

เชาวิ มณีวงศ์^{๐๐} ได้กล่าวว่า ความสำคัญของวินัย เป็นการช่วยให้นักเรียนควบคุมดูแลตนเองและสังคมส่วนรวมได้ด้วยความสงบสุขเกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในการเล่าเรียนการทำงานช่วยนำคนไปสู่การทำความดีความเจริญ เว้นข้อห้ามทำตามคำสั่งบางประการ เพิ่มพลังในการทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน สังคมเป็นสุขร่มเย็น วินัยจึงช่วยให้คนมีระเบียบในตนเอง ลดความ ขัดแย้ง เกิดความสามัคคี ดำรงอยู่ในสังคมและทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

พนัส หันนาคินทร์^{๐๐} ให้ความสำคัญของวินัย คือ เป็นการช่วยเตรียมตัวของนักเรียนสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคตจะได้ใช้สิทธิเสรีภาพ และความรับผิดชอบอย่างถูกต้อง ช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งสภาพการณ์อันจำเป็นต่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน หากขาดระเบียบวินัย การดำเนินงานของโรงเรียนจะเต็มไปด้วยอุปสรรค

ดังนั้น สรุปความสำคัญของวินัยนักเรียนได้ คือ วินัยช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามความรู้สึกละและความเคยชินที่จะปฏิบัติตามไปในทางที่ดีงาม เพื่อการดำเนินชีวิต อย่างเป็นคนที่มีคุณภาพและเป็นที่ปรารถนาของสังคม

^{๐๐}เชาวิ มณีวงศ์, การบริหารกิจการนักเรียน, (กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, ม.ป.ป., ๒๕๓๔), หน้า ๑๖๘.

^{๐๐}พนัส หันนาคินทร์, เสริมสร้างลักษณะนิสัย, (กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้า, ๒๕๒๖), หน้า ๒๓๕.

๒.๒.๖ สาเหตุของการขาดวินัย

การขาดวินัยของนักเรียน มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงสาเหตุของการขาดวินัยดังนี้

เชาว์ มณีวงศ์^{๐๙} สาเหตุที่นักเรียนขาดวินัย คือ

๑. ตัวนักเรียนเอง เช่น ร่างกายผิดปกติ ความพิการ สุขภาพอ่อนแอ ขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดการเอาใจใส่ ตลอดจนสติปัญญาไม่ดี

๒. กลุ่มเพื่อนนักเรียนเช่นเพื่อนฝูงชักชวนก่อการวิวาทหรือสร้างบรรยากาศ ดึงเครียด เกิดขึ้นในโรงเรียน

๓. โรงเรียน เช่น ปัญหาจากครูอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไม่ได้ถูกระเบียบของ โรงเรียน

๔. ทางบ้านและสิ่งแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ เช่น ทางบ้านที่มีภูมิหลังไม่ดี สังคมรอบๆ บ้านๆไม่ดี

๕. สภาพสังคมโดยรวมของบ้านเมืองอยู่ในสภาพไม่ดี ก็มีผลทำให้นักเรียนพลอย ไม่ดี ขาดวินัยไปด้วย

สุชา จันทรธัม และสุรางค์ จันทรธัม^{๐๑๐} ได้กล่าวถึง สาเหตุของการ ขาดวินัย มีสาเหตุ มาจากเด็ก และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

สาเหตุจากเด็ก แยกเป็น ๒ ประเด็นคือ

๑. สาเหตุทางกาย มักเป็นมาแต่กำเนิด เช่น พิการ ปัญญาอ่อน

๒. สาเหตุทางใจ เนื่องมาจากความต้องการทางสังคมและอารมณ์ไม่ได้รับการ ตอบสนองซึ่งอาจมาจากการสูญเสียบิดา มารดาการขาดความรักความอบอุ่นขาดการเอาใจใส่ กลายเป็นคน เงียบขรึม ไม่พูดจา และแยกตัวออกจากสังคม

สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม แยกเป็น ๒ ประเด็นคือ

๑. สภาพแวดล้อมในครอบครัวได้แก่เจตคติของบิดา มารดา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพภายในครอบครัวมีความเกี่ยวข้องอย่างยิ่ง กับปัญหาด้านวินัยนักเรียน สภาพ ครอบครัวที่แตกแยก ทำให้เด็กขาดความมั่นใจในตัวเองแสดงความอวดเก่งต่อครู และเพื่อน เพื่อ ดึงดูดความสนใจต่อผู้อื่น เจตคติของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ต่อความประพฤติและบุคลิกภาพ

^{๐๙}เชาว์ มณีวงศ์, การบริหารกิจการนักเรียน, หน้า ๑๗๐-๑๗๕.

^{๐๑๐}สุชา จันทรธัม และสุรางค์ จันทรธัม, จิตวิทยาเด็ก, พิมพ์ครั้งที่๑, (กรุงเทพมหานคร มหาวชิราวุธ, ๒๕๒๑), หน้า ๓๕.

ของเด็กเป็นอย่างมาก เด็กที่บิดามารดารักและตามใจมากเกินไปจะทำให้เอาแต่ใจตนเอง จึงเข้ากับเพื่อนไม่ค่อยได้ และแยกตัวออกมาจากสังคม เด็กที่ถูกเกลียดชังจะเกิดความเจ้าคิดเจ้าแค้น ไม่ไว้ว่างใจใคร มักจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ข่มขู่หนีสังคม และชอบจับกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กขาดวินัย

๒. สาเหตุสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน สภาพการณ์ภายในโรงเรียนเป็นสาเหตุที่มีส่วนทำให้เด็กขาดวินัยเด็กทำผิดกฎระเบียบ ซึ่งเป็นผลมาจากครู เพื่อน วิธีการปกครองและกฎระเบียบ ข้อบังคับ สภาพสังคม ดังนี้

๑) ครูสอนไม่ดีไม่เตรียมการสอนทำให้เด็กเรียนไม่รู้เรื่องไม่สนใจเรียนหยอกล้อกัน

๒) ครูไม่ยุติธรรม เลือกที่รักมักที่ชัง ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว

๓) ครูแต่งตัวไม่เหมาะสม ทำให้เด็กเกิดความไม่เชื่อถือ และล้อเลียนครู เกิดการต่อต้านครู

๔) ครูเกียจคร้าน ในการสอน ทั้งห้องเรียนบ่อย มาโรงเรียนสาย ทำให้เด็กขาดศรัทธา

๕) ครูเจ้าอารมณ์โมโหร้าย อารมณ์ไม่คงเส้นคงวา ทำให้เด็กก้าวร้าวขี้ด

๖) การไม่ยอมรับเด็ก ครูบางคนไม่ยอมรับพฤติกรรมบางอย่างของเด็กที่ติดตัวจากบ้าน เมื่อเด็กมาที่โรงเรียน ครูไม่ยอมรับและแยกเด็กออกจากกลุ่ม ทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ กลายเป็นเด็กก้าวร้าว และก่อความวุ่นวาย

๗) ครูไม่สนใจเด็กทำให้เด็กคับแค้นใจไม่สนใจเรียนเด็กเหล่านี้จะเรียกร้องความสนใจด้วยการพูดเสียงดัง ชุกชนและลงมือทำ

๘) เพื่อนชักจูงไปในทางที่ไม่เหมาะสม หรือคอยส่งเสริมให้กระทำผิด

๙) การปกครองหรือข้อระเบียบในชั้นเรียนซึ่งครูจะรักษาระเบียบวินัยในห้องเรียนได้นั้น จึงควรมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสนุกสนาน ถ้านักเรียนทำผิดวินัยก็พยายามแก้ไขพฤติกรรมนั้น การสร้างกฎระเบียบควรเห็นชอบร่วมกันระหว่างครู นักเรียน โดยการวาง แผนร่วมกัน เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนปฏิบัติด้วยความเต็มใจ

๑๐) สภาพสังคมทั่วไป สังคมเทคโนโลยี อิทธิพลของวัฒนธรรมทางตะวันตก ความเจริญทางด้านต่างๆ ที่รวดเร็วเด็กเยาวชน เป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็นอยากรลอง เด็กจะพยายามหาความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ จนกระทั่งแสดงพฤติกรรมที่ทำให้เกิดปัญหาและเป็นสาเหตุของการขาดวินัยในที่สุด จะเห็นได้ว่า สาเหตุของเด็กที่ขาดวินัยนั้น มีผลมาจากสภาพแวดล้อมจากภายนอกมากกว่าโดยเฉพาะบิดา มารดา ครู และเพื่อน ตลอดจนความเจริญของเทคโนโลยีสื่อสารต่างๆที่เป็น

แรงกระตุ้นให้เด็ก อยากรู้ อยากเห็น อยากเลียนแบบ ซึ่งหากบิดามารดาครูเพื่อนให้การอบรมชักจูงให้เข้าใจแล้วการขาดวินัยก็จะไม่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า สาเหตุของการขาดวินัย มีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมภายนอกมากกว่า ตลอด จน ความเจริญของเทคโนโลยีสื่อสารต่างๆที่เป็นแรงกระตุ้นให้เด็ก อยากรู้ อยากเห็น อยากเลียนแบบ ซึ่งหากบิดามารดาครูเพื่อนให้การอบรมชักจูงให้เข้าใจแล้วการขาดวินัย ของเด็กก็จะไม่เกิดขึ้น

๒.๒.๘ การเสริมสร้างวินัยนักเรียน

การสร้างวินัยของนักเรียน หมายถึง การให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง ซึ่งในโรงเรียนจะต้องมีกระบวนการจัดกิจกรรม หรือสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีโอกาส ฝึกความอดทน เชื่อฟัง ปฏิบัติตาม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีลักษณะที่พึงประสงค์ จนกระทั่งเกิดการปฏิบัติเป็นกิจนิสัยเคยชินด้วยความเต็มใจ และสมัครใจ ในการสร้างระเบียบวินัยให้นักเรียนนั้น มีผู้เสนอวิธีการต่างๆไว้ดังนี้

วนิดา เสวกคุณทร^{๑๖} ได้ให้แนวคิดในการสร้างวินัยนักเรียน ไว้ดังนี้

๑. ผู้ใหญ่สามารถสร้างวินัยให้กับเด็กได้คือการทำตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็กประพฤติตน ปฏิบัติตน คอยชี้แนะ ตักเตือน รวมทั้งให้เหตุผลข้อดี และข้อเสีย ของการประพฤติ ปฏิบัติในเรื่องต่างๆได้

๒. ชั้นเรียนกับการสร้างวินัยซึ่งในการจัดกิจกรรมต่างๆในชั้นเรียนครูต้องคอยควบคุมเอาจริงกับระเบียบข้อบังคับถ้าทำผิดก็ลงโทษและทำอย่างต่อเนื่อง

๓. กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมสร้างนิสัยในโรงเรียนประถมศึกษา ครูประจำชั้น มีความใกล้ชิดเด็กมาก จึงเหมาะสมที่จะช่วยปลูกฝัง และสร้างนิสัยให้กับเด็กในหลายโอกาสที่เอื้ออำนวยให้ โดยเฉพาะตอนเช้าหลังเคารพธงชาติ ซึ่งโรงเรียนส่วนมากมีการจัดกิจกรรมโฮมรูม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์การปรับตัวตลอดจนการฝึกทักษะต่างๆที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และกิจกรรมต่างๆควรวางโครงการอย่างมีจุดประสงค์

^{๑๖}วนิดา เสวกคุณทร, วินัย : ปัญหาเก่าแก่ที่ (ยัง) แก้ไม่ได้, สารพัฒนาหลักสูตร ๑๓(๑๑๓) (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๓๗) : ๗๒.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ^๖ ให้แนวคิดในการสร้างวินัยไว้ ๕ ประการ คือ

๑. การทำให้เกิดความเคยชิน โดยให้บุคคลรู้เห็นและปฏิบัติพฤติกรรมที่ดีเพื่อเป็น พื้นฐานและปฏิบัติต่อเนื่องจนเกิดเป็นพฤติกรรมเคยชินที่ดี

๒. การใช้วัฒนธรรมในสังคม เป็นแนวปฏิบัติ ผสมผสานกับหลักการทำให้เป็น พฤติกรรมเคยชิน เช่น การทำความเคารพด้วยการไหว้เมื่อพบผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่เด็กทำได้โดยง่าย แต่ การเข้าแถวไม่ใช้วัฒนธรรมไทยเด็กไม่เห็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอดังเช่น การไหว้ของไทย ดังนั้น การไหว้จึงง่ายต่อการปฏิบัติมากกว่าการเข้าแถว

๓. การใช้ข้อจรรยา เป็นความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจ พฤติกรรม และสติปัญญาซึ่งเป็น หลักการทางการศึกษาและหลักการพัฒนาจริยธรรม คือมีความเข้าใจในความสำคัญของสิ่งที่จะ กระทำมีความพอใจและยอมรับในสิ่งที่จะกระทำ ยอมรับไปสู่ความพร้อมในการกระทำ

๔. การใช้แรงหนุนสภาพจิต เป็นการตั้งความมุ่งมั่น หรืออุดมการณ์และพยายาม ปฏิบัติตามเป้าหมายที่มุ่งมั่นไว้ซึ่งอาจทำให้การเปรียบเทียบแม้ความภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติ หากใช้มากเกินไปจะกลายเป็นดูถูกดูหมิ่นผู้อื่นอันเกิดการเปรียบเทียบ และพึงพากำลังใจจาก ภายนอก

๕. การใช้กฎเกณฑ์บังคับ เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดวินัยได้ชั่วขณะหนึ่ง เมื่อไม่มีผู้ใด ควบคุมวินัยก็จะหายไปจึงเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง

พิสมัย ทินเต^๖ กล่าวว่า การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนนั้นครูเป็นผู้มี บทบาทสำคัญมาก ดังนั้นครูควรใช้วิธีการดังต่อไปนี้

๑. จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ดีทั้งในบริเวณโรงเรียนอาคารสถานที่และห้องเรียน
๒. จัดกิจกรรม การเรียนการสอน ตามความถนัดและความสามารถของครู
๓. จัดบริเวณแนะแนวขึ้นใน โรงเรียนอันจะช่วยเป็นสื่อเชื่อมโยงให้ครูและนักเรียน เข้าใจกันได้ดี ช่วยเหลือกันได้สะดวก

^๖คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน, คู่มือการสร้างวินัยทั่วประเทศ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๒๑), หน้า ๒๑.

^๖พิสมัย ทินเต, “การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๕), หน้า ๑๖.

๔. ส่งเสริมให้เด็กปกครองตนเองสามารถแสดงความคิดเห็นและทำประโยชน์ต่อหมู่คณะ

๕. จัดกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตร เป็นการช่วยผ่อนคลายความเครียดของนักเรียนและครูในโรงเรียน

๖. สร้างระเบียบวินัยวางรากฐานให้แน่นอนทุกๆเรื่อง แล้วประกาศชี้แจง ให้นักเรียนทราบโดยทั่วกัน

๗. พยายามไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงกระทำที่ไม่ดีด้วยความเอาใจใส่ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

๑) สร้างแนวปฏิบัติ ขั้นแรกของการสร้างวินัยในตนเอง คือ ให้ผู้เรียน รู้จักพฤติกรรมที่ดี ความสนใจตั้งใจจริงของครูที่จะให้ผู้เรียนสังเกตแยกแยะพฤติกรรมของผู้เรียน วิธีการให้ผู้เรียนได้สร้างแนวปฏิบัติตั้งแต่เริ่มต้น

๒) ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงตนเอง ครูต้องใช้เวลาที่มีเหตุผล ประกอบการแนะนำนักเรียนให้ได้รับความรู้สึกของเพื่อนของครูที่มีต่อความประพฤติที่เหมาะสมในแนวทางบวกเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีและทำให้การปรับปรุงตนเอง

๓) ใช้กฎเกณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปสู่วินัยในตนเอง เมื่อมีคนทำผิด กฎหมายการพิจารณาร่วมกันระหว่างครูนักเรียน เป็นโอกาสที่จะช่วยสอนพื้นฐานของวินัยในตนเอง ครูช่วยให้ผู้เรียนพิจารณาว่าความประพฤติที่ยืดเยื้อเกินไป ในบางโรงเรียนครูอาจให้ผู้เรียนดูแลรักษากฎระเบียบของห้องเรียน แต่การกระทำเช่นนี้ผู้เรียนควรมีความพร้อมพอ

อจนา ประสานชาติ^{๐๐} ได้เสนอ แนวทางการเสริมสร้างวินัยไว้ดังนี้

๑. จัดทำข้อตกลงในการปฏิบัติตนเองภายในห้องเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบความคาดหวังพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งข้อตกลงต้องร่วมกันเห็นชอบระหว่างครูกับนักเรียนเมื่อมีการกระทำผิด ข้อตกลงก็มีการทบทวนด้วยวิธีใหม่ เพื่อจะได้ไม่บ่น พูดซ้ำซาก พร่ำเพรื่อจนให้เกิดการเหน็ดเหนื่อย และมีอารมณ์อยากต่อต้าน

๒. เมื่อมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกิดขึ้น ศึกษาสาเหตุให้ชัดเจน แล้วช่วยกันคิดหาแนวทาง แก้ไข มีวิธีทางแก้ปัญหามากหลาย โดยมุ่งไปสู่จุดหมายเดียวกันคือแก้ปัญหาเพื่อเป็นแนวทางให้เด็กคิดเป็นแก้ปัญหาเป็นได้ด้วยตนเองต่อไป พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกิดขึ้นได้ด้วยตลอดเวลา ถ้ากิจกรรมในชั้นเรียนทำสิ่งซ้ำไม่น่าสนใจ ต่ำกว่าความสามารถของเด็ก หรือสูงกว่า

^{๐๐} อจนา ประสานชาติ, “ผลการฝึกจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมวินัยในตนเองของ นักเรียนระดับ ประถมศึกษา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษ, สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๕), หน้า ๗-๑๐.

ความสามารถของเด็กที่จะทำได้ เด็กก็จะหาทางออกอย่างอื่น ที่ก่อให้เกิดปัญหาพฤติกรรมตามมา ดังนั้นจึงต้องหาสาเหตุ ของพฤติกรรมให้พบก่อนจึงจะแก้ปัญหาที่ตรงจุด

๓. ครูเป็นแบบอย่างให้กับเด็ก ได้มีข้อตกลงกันอย่างไร ครูก็ควรทำเป็นตัวอย่างในเรื่องเหล่านั้นสำหรับเด็ก ไม่ใช่ครูแนะนำให้เด็กปฏิบัติอย่างหนึ่ง แต่ครูก็ปฏิบัติอีกอย่างตรงกันข้าม เช่น ครูสอนให้เด็กพูดจาดีๆ กับเพื่อน รู้จักควบคุมไม่ให้โกรธเพื่อน ไม่ส่งเสียงดัง ไม่ทะเลาะกันเสียงดัง แต่เมื่อเด็กทำผิดครูเองจับเด็กเขย่า ตะคอกขู่เด็กเสียงดัง หรือครูมีปัญหากันเอง ทะเลาะกันเสียงดัง ขัดกับครูที่ได้แนะนำไว้ เด็กเกิดความสับสนว่าจะปฏิบัติอย่างไร

๔. มีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติต่อเด็กทุกคนโดยเท่าเทียมกัน มีความยุติธรรมในการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลหลักการตามข้อตกลงเป็นจุดสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นลูกหลานของใครก็เอาจริง ทำจริงก็ได้ผลถ้าครูทำได้เด็กก็จะศรัทธาในตัวครู วินัยก็จะเกิดตามมา บางครั้งมีกรณีทำผิดเกิดขึ้น นักเรียนกลุ่มหนึ่งถูกลงโทษอีกกลุ่มหนึ่งมีความผิดในกรณีเดียวกันครูเพิกเฉยเพราะว่ากลุ่มนั้นเป็นลูกผู้มีอิทธิพล ถ้าทำเช่นนี้เมื่อไร เด็กทั้งสองกลุ่มจะไม่เชื่อศรัทธาครู

๕. ปรับเปลี่ยนเทคนิค ในการจัดการเรื่องวินัยให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ในแต่ละวัยมีความแตกต่างกัน เทคนิคเดิมที่ใช้มาแล้วอาจจะใช้ไม่ได้อีกวิธีหนึ่ง

๖. ให้เด็กรู้แผนงานในแต่ละวัน แต่ละสัปดาห์ ช่วยเตรียมตัว เตรียมใจ รู้อะไรที่มีต่อตัวเขาในการเรียน ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามแผนงานที่กำหนด หรือตามข้อตกลงที่กำหนด มีป้ายประกาศแจ้งให้ทราบประกอบกับการมีสัญญาณ สัญลักษณ์ต่างๆ ที่จะช่วยในการดำเนินงานตามแผนงาน

๗. เมื่อมีพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ที่เรียกร้องความสนใจจากครูตลอดเวลา ครูอาจใช้วิธีเมินเฉย ไม่สนใจ การไม่ให้ความสนใจบางครั้งก็ช่วยลดพฤติกรรมนั้นๆ ได้ดี

๘. สิ่งแวดล้อมที่ดี จะช่วยในการจัดการเกี่ยวกับวินัยได้ดี สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่อบอุ่นเต็มไปด้วยความรัก ความเข้าใจ ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันจะช่วยทำให้เด็กมีจิตใจสงบทำงานต่างๆ ผ่านไปด้วยดี

๙. มีมุมสงบ ให้เด็กไปนั่งสงบจิตสงบใจ เมื่อเกิดอารมณ์เสีย ไม่พอใจ หรือเป็นต้นเหตุให้เกิดความสับสนวุ่นวายในห้องเรียน โดยมุมนี้ไม่ใช่มุมทำโทษ แต่เป็นมุมที่เด็กเข้าไปนั่งทำใจให้สงบโดยไม่ให้ใครเข้าไปรบกวนสมาธิ

ดังนั้น การเสริมสร้างวินัยนักเรียนหรือการพัฒนาให้นักเรียนให้มีวินัย โดยยึดหลักหรือแนวคิด แนวทางสำคัญๆ ที่กล่าวมาแล้วอย่างจริงจัง ก็เชื่อแน่ว่า โรงเรียนจะประสบความสำเร็จในด้านการดำเนินงานวินัยนักเรียนได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามก็อาจมีนักเรียนที่มีปัญหาส่วนตัว แต่

ละอย่างที่เป็นต้นเหตุให้เกิดการกระทำผิดในลักษณะต่างๆอีกบ้างเป็นธรรมดาซึ่งทางโรงเรียนจะต้องถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขให้หมดไปโดยเร็ว

๒.๒.๕ คุณค่าและประโยชน์ของควมมีวินัย

อรรถพ อุ๋นจะนำ^{๐๐} ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีวินัย ดังนี้

๑. ช่วยสร้างและรักษาสภาพการณ์อันจำเป็น ต่อความงอกงามของนักเรียนและความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน ถ้านักเรียนขาดวินัย การดำเนินงานทุกอย่างจะไม่ราบรื่นและ มีผลเสียต่อตัวนักเรียนเอง

๒. วินัยเป็นเครื่องเตรียมตัวสำหรับนักเรียน เพื่อเป็นการดำรงชีวิตใน ภายหน้า เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต้องรับผิดชอบต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของตนเอง และสมาชิกในครอบครัว และการร่วมมือในการแก้ปัญหาของสังคม การมีวินัยในโรงเรียนเป็นการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

๓. วินัยเป็นเครื่องปลูกฝัง การรู้จักควบคุมบังคับใจตัวเองไปที่ละน้อย โรงเรียน มีหน้าที่ปลูกฝัง อบรม ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม ในฐานะพลเมืองดีในสังคม ประชา ธิปไตย โรงเรียนจะต้องทำอยู่ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ โดยการมอบหน้าที่ให้ทำและให้ควบคุมตนเอง ให้ปฏิบัติหน้าที่นั้นๆ ให้ดีที่สุด ตามกำลังและความสามารถ โรงเรียนต้องฝึกอบรมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความดี ความงามและความจำเป็นที่จะควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนในทางที่ชอบจนเป็นนิสัย มีลักษณะนิสัยที่จะนำความเจริญมาสู่ตนเองและสังคม ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องรู้จักนำตนเองให้ประพฤติและปฏิบัติการทำงานในทางที่ถูกที่ควร

พนัส หันนาคินทร์^{๐๐} ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการมีระเบียบวินัย ดังนี้

๑. ทำให้ป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในชีวิต
๒. ทำให้ได้รับการยอมรับและไว้วางใจจากคนอื่น
๓. ทำให้สังคมสงบสุข
๔. ทำให้บุคคลที่มีระเบียบวินัยดี สามารถเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปสู่ทางที่ดีได้ง่าย

^{๐๐}อรรถพ อุ๋นจะนำ, รายงานในโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และเสริมสร้างวินัย นักเรียนโรงเรียนเกาะคาวิทยา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง, (ลำปาง : โรงเรียนเกาะคาวิทยาคม, ๒๕๔๑), หน้า ๒๕.

^{๐๐}พนัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๒), หน้า ๓๘.

จากคุณค่าและประโยชน์ของความมีวินัยที่กล่าวมา สรุปได้ว่า คุณค่าและประโยชน์ของการมีวินัย เป็นสิ่งจำเป็นสังคมให้มีความสุข ซึ่งเป็นสิ่งสุดยอดที่ทุกคนในสังคมปรารถนา การสร้างวินัยให้เกิดขึ้นกับนักเรียน เป็นการฝึกฝนเพื่อเตรียมคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ คือ เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข

๒.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับวินัย

๒.๓.๑ ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของเมารอร์^{๐๐} (Mowrer)

การมีวินัยในตนเองของบุคคลนั้น เมารอร์เชื่อว่า จะต้องมีความรู้พื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิด จนกระทั่งเติบโตขึ้นมา สิ่งสำคัญคือ ความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับบิดา มารดาหรือผู้เลี้ยงดู จะนำไปสู่ความสามารถในการให้รางวัลตนเอง หรือความสามารถควบคุมตนเอง เมื่อโตขึ้น ซึ่งเมารอร์ได้อธิบายว่าทารกหรือเด็กจะต้องเรียนรู้จากผู้เลี้ยงดูตน โดยการเรียนรู้ที่เกิดในสภาพที่เหมาะสม สมเท่านั้น การเรียนของเด็กทารกหรือเด็กนี้ จะเกิดขึ้นหลายระดับและมีขั้นตอนต่อไปนี้

๑. บุคคลที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กทารก บิดา มารดาหรือผู้เลี้ยงดู ซึ่งเป็นผู้ที่นำมาบำบัดความต้องการของทารก เช่น หิวก็ดื่มนม ร้อนก็อาบน้ำ ขุ๊งก็ดื่มน้ำผู้บิดให้ ฯลฯ เมื่อทารกได้รับการบำบัดความต้องการก็รู้สึกสบาย พอใจและมีความสุข ความรู้สึกของทารกนี้ จะรุนแรงมากและติดตรึงอยู่ในสำนึกของทารกไปจนเติบโตขึ้น การที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการ จนรู้สึกสบาย พอใจและมีความสุขนั้น สิ่งที่เกิดควบคู่กับเหตุการณ์อยู่เสมอทุกครั้ง ก็คือการปรากฏตัวของบิดามารดา หรือผู้เลี้ยงดู ในขณะที่มาปรนนิบัติเด็ก การบำบัดความต้องการของตนกับบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดู เป็นสิ่งควบคู่เสมอ ในการรับรู้ของเด็กจึงถ่ายทอดมายังบิดามารดาซึ่ง เมารอร์ เชื่อว่าความรักและพอใจ บิดามารดานั้น จะต้องเกิดการเรียนรู้เช่นนี้โดยที่ความสุขความพอใจ ที่ได้รับการบำบัดต้องมาก่อน ถ้าไม่มีเหตุการณ์เช่นนี้ในเด็ก เช่น เมื่อหิวก็ไม่ได้กินหรือกินนมไม่ได้หิว เด็กก็จะไม่เกิดความสุขพอใจ เด็กก็จะมีรากฐานในการที่จะเรียนรู้ที่จะรัก และพอใจบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูตนนั้นก็คือ บุคคลที่สำคัญต่อการเรียนรู้ เริ่มแรกของทารกหรือเด็ก ก็คือ ผู้เลี้ยงดู ซึ่งอาจจะเป็นบิดามารดา หรือผู้อื่นก็ได้

^{๐๐} Mowrer, *School of Management*, (New York : McGraw-Hill, 1950), p. 45.

๒. ความรักและความผูกพันของเด็ก นำไปสู่การปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอน หรือการเลียนแบบคนที่ตนรักและพอใจ กล่าวคือ จากความรักและความพอใจของเด็กที่มีต่อบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู จึงทำให้เมื่อบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู มีการอบรมสั่งสอนเด็กหรือมีการกระทำหรือการพูดจาอย่างไรเด็กก็จะเกิดการทำตาม หรือเลียนแบบคำพูดหรือการกระทำที่บิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดูสั่งสอน หรือตามที่เห็นบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูกระทำ ซึ่งการกระทำของเด็กเช่นนี้ จะทำให้เขาเกิดความสุขความพอใจได้เอง อันเป็นลักษณะการให้รางวัลหรือชมเชยตนเอง โดยบุคคลไม่ได้หวังผลจากภายนอก การเลียนแบบผู้เลี้ยงดูตนเองของเด็กจะทำทั้งทางที่ดีและไม่ดีเท่า ๆ กัน ตรงที่ลักษณะนั้นเป็นลักษณะของผู้ที่ตนรักและพอใจ เช่น ถ้าเด็กเห็นผู้เลี้ยงดู สูบบุหรี่ย่อม เมื่อเด็กสูบบุหรี่บ้างก็จะมีสุขความพอใจ เพราะเป็นลักษณะของผู้ที่ตนรักตนพอใจมาก่อน ความสามารถในการให้รางวัลตนเองนี้เมารอร์ เชื่อว่าเป็นลักษณะที่แสดง ถึงการบรรลุวุฒิภาวะทางจิตของบุคคลนั้น โดยจะปรากฏขึ้นในเด็กปกติที่อายุ 8-10 ขวบ และจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ฉะนั้นผู้ที่บรรลุวุฒิภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์ จึงเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่างๆ เช่น ในการโต้ตอบเมื่อเกิดการคับข้องใจ เมื่อเกิดความกลัวในการมีความรัก และในการมีอารมณ์ต่างๆ ฯลฯ ส่วนผู้ที่ขาดวินัยในตนเองหรือขาดการควบคุมตนเอง ก็เพราะไม่ได้ผ่านการเรียนรู้ตั้งแต่วัยทารก จึงกลายเป็นผู้ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำและกลายเป็นผู้ทำผิดกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอในรายที่รุนแรงอาจกลายเป็นอาชญากร เรือร้งหมดโอกาสที่จะแก้ไข จากทฤษฎีของเมารอร์ แสดงให้เห็นว่าการเกิดวินัยในตนเองจนเป็นผู้ที่บรรลุวุฒิภาวะ ทางจิต จะต้องเริ่มต้นจากการเลี้ยงดูในวัยทารกอย่างมีความสุข ด้วยความรัก ความอบอุ่นและผ่านการอบรมสั่งสอนและการเลียนแบบที่ดีงามจากผู้เลี้ยงดูตนเอง จึงจะพัฒนามาเป็นลักษณะที่เด่นชัดในจิตสำนึกของบุคคลและกลายเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง มีเหตุผลของบุคคลนั้น

๒.๓.๒ ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือความมีวินัยในตนเองของ แพค และ แฮวิกเฮิร์สต์^{๐๐} (Peck and havighurst)

แพค และแฮวิกเฮิร์สต์ เชื่อว่าการควบคุมของอีโก้ (Ego-control) และการควบคุมของซูเปอร์อีโก้ (Super-Ego-control) ร่วมกัน ช่วยให้เกิดความต้องการแสดงพฤติกรรม เพื่อผู้อื่นอย่างสมเหตุสมผล นักทฤษฎีทั้งสองเห็นว่า พลังควบคุมของอีโก้และซูเปอร์อีโก้ในบุคคลจะมีมากหรือน้อยก็ได้ และบุคคลแต่ละบุคคลจะมีพลังงานควบคุมอีโก้และซูเปอร์อีโก้ในระดับที่ไม่เท่ากัน อันเนื่องมาจากได้รับความรู้ทางจริยศึกษาที่ทำให้ทราบถึงผลที่จะเกิดจากการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ใน

^{๐๐} Peck and Havighurst, *Educational in School*, (U.S.A : Allyn and Bacon, 1960), pp. 32-34.

แต่ละบุคคลจะมีระดับไม่เท่ากัน ซึ่งจะส่งผลไปยังความมีวินัยในตนเอง หรือการควบคุมอีโก้และชูปเปอร์อีโก้ที่ต่างระดับกัน

ดังนั้น นักทฤษฎีทั้งสอง จึงได้จำแนกลักษณะของบุคคลออกเป็น ๕ ประเภท ดังนี้ คือ

๑. พวกปราศจากจริยธรรม (Without their ethics) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุม อีโก้และชูปเปอร์อีโก้ที่น้อยมาก โดยบุคคลจะเป็นผู้ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและเห็นแก่ตัวฝ่ายเดียว โดยไม่เรียนรู้ที่จะให้แก่ผู้อื่น เป็นผู้ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้และจะกระทำการต่างๆ อย่างไม่ไตร่ตรอง บุคคลประเภทนี้ถูกควบคุมโดยความเห็นแก่ตัวของตนเอง และเป็นผู้ที่ขาดความมีวินัยในตนเองหรือมีน้อยมาก

๒. พวกเอาแต่ได้ (Expedient person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของ อีโก้มีน้อย แต่พลังควบคุมของชูปเปอร์อีโก้มีมากขึ้น แต่ยังจัดอยู่ในประเภทปานกลาง ก่อนข้างน้อยบุคคลประเภทนี้จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและกระทำทุกอย่างเพื่อความพอใจและผลได้ของตนเอง ที่ไม่จริงใจจะยอมอยู่ใต้การควบคุมของผู้มีอำนาจ ถ้าจะทำให้เขาได้รับผลที่ต้องการเป็นผู้ที่มีความมีวินัยในตนเองน้อย ลักษณะนี้จะปรากฏตั้งแต่วัยเด็ก ตอนเด็ก และคนบางประเภทจะติดตัวไปจนตลอดชีวิต

๓. พวกคล้อยตาม (Conforming person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโก้มีน้อยเหมือน คน ๒ประเภทแรก แต่มีพลังควบคุมของชูปเปอร์อีโก้มากกว่า คืออยู่ในระดับปานกลาง ก่อนข้างมาก คนพวกนี้จะยึดพวกพ้องเป็นหลักและคล้อยตามผู้อื่น โดยไม่ไตร่ตรอง บุคคลประเภทนี้อยู่ภายใต้การควบคุมของสังคมและกลุ่มเป็นผู้ที่มีความมีวินัยในตนเองระดับปานกลางแต่ ไม่แน่นอน

๔. พวกตั้งใจจริงแต่ขาดเหตุผล (Irrational conforming person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโก้ในระดับปานกลาง แต่มีพลังควบคุมชูปเปอร์อีโก้มาก จนเป็นผู้ที่ยอมรับหลักเกณฑ์และค่านิยมทางสังคมเข้าไป เป็นลักษณะของตนเอง จะเป็นผู้ที่ทำตามหลักเกณฑ์ และกฎหมายอย่างยึดมั่น และศรัทธา เป็นผู้ที่ถูกควบคุมโดยค่านิยม และปทัสถานของสังคม เป็นผู้ที่มีความมีวินัยในตนเองค่อนข้างมากแต่ยังไม่สมบูรณ์ บุคคลประเภทนี้จะทำตามกฎอย่างเคร่งครัด โดยเห็นว่ากฎเกณฑ์นั้นเป็นของศักดิ์สิทธิ์ แม้จะก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ผู้อื่นก็ไม่สนใจ บุคคลประเภทนี้จะเป็นหลักของชุมชน เพราะมีความมั่นคงในความเชื่อ และการกระทำคนอื่นเห็นได้ง่าย แต่ขาดการยืดหยุ่น อย่างมีเหตุผลของคนประเภทนี้ จึงยังเป็นคนที่ไม่สมบูรณ์ทางจริยธรรม

๕. พวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล (Rational altruistic person) คือ บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้มากและพลังควบคุมชูปเปอร์อีโก้มากด้วย จนเกิดสมดุลระหว่างการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม และความสมเหตุสมผล โดยเห็นแก่ผู้อื่นทั่วไปเป็นหลัก บุคคลประเภทนี้ มีความสามารถควบคุมตนเองอย่างมีเหตุผล มีตกอยู่ใต้อิทธิพลของกลุ่มในสังคมหรืออยู่ใต้อิทธิพล

ของกฎเกณฑ์ อย่างปราศจากเหตุผล เป็นผู้วินัยในตนเองสูงมากจะเป็นผู้ที่ตระหนักถึงผลการกระทำของตนต่อผู้อื่น ก่อนจะทำอะไรก็พิจารณาอย่างมีเหตุผลเพื่อผู้อื่น พร้อมทั้งจะร่วมมือกับสังคม มีความรับผิดชอบและให้ความเคารพเพื่อนมนุษย์โดยทั่วไป มีความต้องการที่จะเสียสละและเห็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อย่างไรก็ตามบุคคลประเภทนี้มีไม่มากนักในแต่ละสังคม แต่นักทฤษฎีทั้งสองเชื่อว่า เป็นบุคลิกภาพที่พัฒนาดังจิตสูงสุดของมนุษย์คือความมีวินัยในตนเองเป็นคุณสมบัติสิ่งที่สำคัญที่บุคคลควรมี เพราะผู้ที่มีวินัยในตนเอง จะมีจริยธรรม ประพฤติอย่างมีเหตุผลไม่ก่อความวุ่นวายในสังคม การศึกษาทฤษฎีที่ว่าด้วยการเกิดวินัยในตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทราบว่าวินัยในตนเองมีที่มาอย่างไร เพื่อจะได้ปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนต่อไป

จากการศึกษาทฤษฎีของเพคและแฮวิกเฮอร์สพบว่าบุคคลมีพื้นฐานการควบคุมตนเองแตกต่างกัน และมีผลต่อการพัฒนาวินัยในตนเองด้วย ดังนั้นการที่จะฝึกให้นักเรียนมีวินัยในตนเองจะต้องเริ่มที่การฝึกให้นักเรียนรู้จักควบคุมตนเองก่อน

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การพัฒนา วินัยนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนใน สังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

เต็มศักดิ์ เจริญบุญ^{๐*} ศึกษาเรื่องการปฏิบัติตามระเบียบวินัย และแนวทางสร้างเสริมวินัยของนักเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสำนักมิสซังคาทอลิก อุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามระเบียบวินัย และแนวทางสร้างเสริมวินัยนักเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารครูและผู้ปกครองโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสำนักมิสซังคาทอลิก อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติตามระเบียบวินัย โรงเรียนคาทอลิกสังกัดสำนักมิสซังคาทอลิก อุบลราชธานี ตามทัศนะของผู้บริหารครู และผู้ปกครอง โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านการแต่งกาย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความประพฤติ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีทัศนะต่อการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของนักเรียน โรงเรียนคาทอลิกสังกัดสำนักมิสซังคาทอลิก อุบลราชธานีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕ ทั้งโดยส่วนรวมและราย

^{๐*} เต็มศักดิ์ เจริญบุญ, “การปฏิบัติตามระเบียบวินัย และแนวทางสร้างเสริมวินัยของนักเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสำนักมิสซังคาทอลิก อุบลราชธานี”, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, (สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม), ๒๕๓๖), หน้า ๘๕.

ด้านโดยผู้บริหารและครูมีทักษะต่อระดับปฏิบัติสูงกว่าผู้ปกครอง การสร้างเสริมระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสำนักมิสซังคาทอลิก อุบลราชธานี ตามทักษะของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองด้านการแต่งกาย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความประพฤติ ใช้วิธีเดียวกันคือวิธีการยกย่องชมเชย เป็นลำดับที่ ๑ รองลงมา คือวิธีที่กล่าวตักเตือน ส่วนวิธีที่ใช้น้อยที่สุดเป็นลำดับสุดท้ายคือวิธีคัดชื่อออกจากโรงเรียน

อนันต์ รุ่งเรือง^{๐๐} ได้ศึกษาการพัฒนาการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนหนองแวงวิทยานุกูล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัญหาของการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขาดครู-อาจารย์ ขาดแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องระเบียบวินัย การกำกับ ติดตาม และการดำเนินงานไม่ต่อเนื่องและโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหา โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการตามคู่มือการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัย ส่งเสริมให้นักเรียนปรับปรุงพฤติกรรมกรณีวินัยด้านการแต่งกาย ตามระเบียบของโรงเรียน การตรงต่อเวลา การรักษาความสะอาดของอาคารสถานที่และการรักษาทรัพย์สินสมบัติของทางโรงเรียนพบว่า ได้มากยิ่งขึ้น

วรวิทย์ มาลาสาย^{๐๑} ได้ศึกษาการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนโรงเรียนบ้านบ่อหิน อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ด้านการขาดเรียน มาโรงเรียนสาย หลบหนีแถว ไม่สนใจเรียน และการแต่งกายไม่เรียบร้อยเหมาะสม ดำเนินการแก้ไขโดย ให้การอบรม การให้คำปรึกษา การกวดขันการเข้าเรียน โดยครู-อาจารย์ มีการจัดกิจกรรมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบควบคุมตนเองดีขึ้น มีการแต่งกายที่สะอาดถูกระเบียบ กฎข้อบังคับของโรงเรียน

อดุลย์ศักดิ์ ทองดี^{๐๒} ได้ศึกษาการพัฒนาความมีวินัยในด้าน การแต่งกายของนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนใน

^{๐๐}อนันต์ รุ่งเรือง, “การพัฒนาการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนหนองแวงวิทยานุกูล อำเภอสมเด็จ จังหวัด กาฬสินธุ์”, รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ **ปริญญามหาบัณฑิต**, (สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖), หน้า ๘๐.

^{๐๑}วรวิทย์ มาลาสาย, “การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนโรงเรียนบ้านบ่อหิน อำเภอ ตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี”, รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ **ปริญญา มหาบัณฑิต**, (สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖), หน้า ๘๘.

^{๐๒}อดุลย์ศักดิ์ ทองดี, “การพัฒนาวินัยในด้านการแต่งกายของนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน”, รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ**ปริญญา มหาบัณฑิต**, (สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖), หน้า ๘๘.

๓ ด้าน คือ การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบวินัยของโรงเรียน การแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายและร่างกายที่สะอาด และการแต่งกายได้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและกิจกรรมที่๑๑

โรงเรียนกำหนดโดยเชิงหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตและการสะท้อนผลมีกลุ่มผู้ร่วมศึกษา จำนวน ๒๐ คน และมีกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ จำนวน ๕๕ คน ผลการพัฒนาปรากฏว่าในปัจจุบันนี้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ ของโรงเรียนบ้านกลาง แต่งกายถูกต้องตามระเบียบร่างกาย เสื้อผ้าสะอาด และเหมาะสมกับโอกาสและกิจกรรม แต่ยังมีนักเรียนบางคนมีปัญหาในการแต่งกาย ซึ่งผลการพัฒนา ดังกล่าวเป็นผลมาจากชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้ ๔ กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมรับนักเรียน หน้าโรงเรียน กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมพี่ช่วยน้องในการแต่งกาย กิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่าง นักเรียนแต่งกายได้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน มีเครื่องแต่งกายครบชุด แต่งกายสะอาดมากขึ้น

โอกาส ยติกร^{๐๙} จากการศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างควมมีวินัยของนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านประโคน-โคกไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักเรียนขาดความสนใจทำความสะอาดส่วนต่างๆของร่างกายตัวเอง เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ไม่รับผิดชอบการทำความสะอาดห้องเรียน ตลอดจนบริเวณที่รับผิดชอบ หลังจากใช้กิจกรรม ศิษย์พิชิต ๓ ส (ส.สะอาด) กิจกรรมการประกวดระเบียบแถว กิจกรรมการประกวดมารยาทไทย ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น สามารถพัฒนาตนเองในด้านความสะอาดได้เป็นอย่างดี

จรรยา กุลสุทธิชัย^{๐๑} ได้ศึกษาถึงการดำเนินงานเสริมสร้างพัฒนาควมมีวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนบ้านสำโรง (ภัญโญอนุสรณ์) อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การเสริมสร้างพัฒนาควมมีวินัยในตนเองของนักเรียนนั้น ต้องมีการอบรมเป็นประจำ และวันสุดท้ายปิดท้ายการอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็ง การนิเทศ การคัดเลือกนักเรียนตัวอย่าง และการประกวดนักเรียนที่มีวินัยดีเด่น ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น กล่าวคือ การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ กฎ ระเบียบของโรงเรียนและการสวมใส่รองเท้าของนักเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพอนามัยตนเองสะอาดขึ้น และรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดีขึ้น

^{๐๙}โอกาส ยติกร, “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างควมมีวินัยของนักเรียนโรงเรียนชุมชน บ้านประโคน-โคกไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา”, รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ **ปริญญามหาบัณฑิต**, (สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗), หน้า ๗๖.

^{๐๑}จรรยา กุลสุทธิชัย, “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างควมมีวินัยของตนเองของโรงเรียนบ้านสำโรง (ภัญโญอนุสรณ์) อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์”, รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ **ปริญญามหาบัณฑิต**, (สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗), หน้า ๖๕.

งานวิจัยต่างประเทศ

อิวัจ^{๐๐} ได้ศึกษาผลของรูปแบบของการแต่งกายของนักเรียน ที่มีผลกระทบต่อระเบียบวินัยและบรรยากาศของห้องเรียน โดยศึกษากับครู พ่อ แม่และผู้ปกครองจากโรงเรียนในเมืองและนอกเมืองในเท็กซัส โดยนักเรียนในโรงเรียนหนึ่งสวมเครื่องแบบไปโรงเรียน ส่วนอีกโรงเรียนหนึ่งไม่ได้สวมเครื่องแบบไปโรงเรียน จากผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่สวมเครื่องแบบไปโรงเรียนไม่อยู่ในระเบียบวินัยมากกว่านักเรียนที่สวมเครื่องแบบไปโรงเรียน นักเรียน ครู ผู้ปกครองเห็นด้วยกับการให้นักเรียนมีเครื่องแบบ ส่วนนักเรียนไม่สนับสนุนในเรื่องของเครื่องแบบนักเรียน แต่เห็นด้วยกับการสร้างบรรยากาศที่ดีขึ้นในโรงเรียน นอกจากนี้แล้วยังแสดงถึงครูผู้สอนในโรงเรียนที่ไม่ได้แต่งเครื่องแบบ ต้องใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ มากมาย เพื่อปรับเปลี่ยนบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนมากกว่าครูในโรงเรียนที่แต่งเครื่องแบบนักเรียน

โบลลิงเกอร์^{๐๐} (Bollinger, ๒๐๐๒ : ๒๐๕๒-A) ได้ศึกษาผลกระทบของการแต่งกายด้วยเครื่องแบบนักเรียนในโรงเรียนทั่วไปและพฤติกรรมด้านระเบียบวินัยของนักเรียนในโรงเรียน ในเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายผลกระทบของนโยบายการแต่งกายด้วยเครื่องแบบนักเรียนในโรงเรียนทั่วไปกับระเบียบวินัยในโรงเรียนในเมือง กลุ่มตัวอย่างคือ ครู พ่อแม่ จากโรงเรียน ในเมือง เท็กซัส โดยรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสำรวจและบันทึกเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียนทั้งสองโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า

๑. ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในโรงเรียนในเมืองทั่วไป
๒. ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในโรงเรียนทั่ว ๆ ไปในเขตเมืองที่แต่งตัวด้วยเครื่องแบบนักเรียนและไม่ได้แต่งกายด้วยเครื่องแบบนักเรียน

เอนซิโซ^{๐๐} (Enciso, ๒๐๐๑ : ๕๖๑) ได้ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับวินัยนักเรียน ตามทัศนะนักเรียน ครูและผู้บริหาร โดยศึกษาในโรงเรียนระดับกลางที่มีนักเรียนประมาณ ๑,๑๐๐ คน ครูจำนวน ๖๕ คน พฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียน คือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและกล่าวหาว่า ที่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียนคนอื่นๆในชั้น จากการศึกษาเชิงเอกสารพบว่าความ

^{๐๐} Hughes, Eloise Stapp, Effects of Mandated School Uniforms on Student Attendance, Discipline Referrals and Classroom Environment, **Dissertations Abstracts International** 57(10)(April 1997) : 4206-A.

^{๐๐} Bollinger, Lee Stephen. Effects of Mandated School Uniforms Policy on School Climate and Student Discipline in an Middle School, **Dissertations Abstracts International** 63(6)(December 2000) : 2052-A.

^{๐๐} Enciso, Raymond Paz. Perceptions of Student Discipline: Viewpoints of Students, Teacher, and Administrators. **Master Abstracts International** 39(4)(August 2001) : 961.

เข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการระบุปัญหาวินัยของครู จะต้องรับรู้ก่อนที่จะดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับวินัยนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ทั้งครูและนักเรียนไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบใดๆ ต่อปัญหาวินัยนักเรียน มีประสิทธิภาพในการป้องกัน หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไม่เหมาะสม แต่ผู้บริหารรู้สึกว่าคุณครูเป็นปัจจัยสำคัญในการนำนโยบายการแก้ปัญหานักเรียนไปใช้อย่างประสบความสำเร็จ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการจัดชั้นเรียนของครูและนักเรียน มีความเชื่อว่าผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในกระบวนการแก้ไขปัญหาด้านวินัยนักเรียน

๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

